

MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

MŰSORFÜZET

1994. NOVEMBER-DECEMBER

DR. BALÁZS DÉNES

**geográfus, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Társelnöke
70 éves korában, 1994. október 19-én elhunyt.**

Dr. Balázs Dénes barlangkutató tevékenységét az 50-es években kezdte. Nevéhez fűződik a Szabadság-barlang feltárása. Jelentős szerepet játszott a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1958 évi újjászervezésében, ahol kezdettől fogva vezető tisztségeket töltött be. 1991-től a Társulat tiszteleti tagja. 1963-ban Vass Imre, 1976-ban Herman Ottó, 1985-ben Kadic Ottokár emlékéremmel tüntették ki. 1983-ban MTESZ Díjban részesült. Ő alapította meg 1961-ben a hazai barlangkutató nemzetközileg is elismert szakmai folyóiratát, a Karszt és Barlangot, amelynek haláláig volt főszerkesztője. Nevéhez fűződik a Magyar Földrajzi Múzeum létrehozása, ahol a barlangkutató eredményei, s a kiemelkedő barlangkutató személyiségek is méltó helyet kaptak. A Föld karszterületeinek

tényleges megismerésében, tanulmányozásában elért tudományos eredményein túlmenően óriási jelentőségű az a szakírói tevékenység, amelyet az utazásokról megjelent könyvei testesítenek meg. 1992-ben három évtizedes geográfusi és szakírói munkássága elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje polgári tagozata kitüntetésben részesült.

Temetése szűk körben 1994. október 25-én volt az érdi temetőben.

Ravatalánál a Társulat nevében dr. Jakucs László mondott búcsúztató beszédet.

Borbély Sándor

1915 - 1994

Borbély Sándor a barlangkutatóval 1947 körül kezdett el foglalkozni. A Miskolci Zombolykutató Csoport vezetőjeként szorgalmazta a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat létrehozását, amelynek megalapításától tagja, de volt választmányi tagja és társelnöke is. Részt vett számos bükki barlang feltárásában. Munkájának elismeréseként számos oklevéllel és emléklappal, 1974-ben pedig Vass Imre emlékéremmel tüntették ki. 1984-ben a Társulat tiszteleti tagjává választották. A barlangkutatóhoz idős korában sem lett hűtlen, a miskolci üléseken mindig aktívan részt vett és tanácsaival segítette a fiatal kutatókat.

Hégráth Gyula

1909 - 1994

Hégráth Gyula hosszabb barlangász múlt után az 1950-es évek második felében megszervezte és évekig vezette a Kinizsi Liga Barlangkutató Csoportját. Részt vett a Szabadság-, valamint a Szemlő-hegyi-barlang kutatásában. A Társulat alapító tagja, s mint csoportvezető választmányi tagja is volt. Legutóbbi közgyűlésünk 85. születésnapja alkalmából díszoklevéllel tüntette ki. 1994. szeptember 10-én csendben távozott körünkől. Temetésén dr. Dénes György mondott búcsúztató beszédet.

ELŐADÁSOK

November 29. (kedd)

16,30 *Leél-Össy Szabolcs: Kalandok az Andokban*

Az előadás helye: ELTE TTK A. épület fsz. Szabó József terem

December 5. (hétfő)

17,00 *Hegyi Zoltán - Turi Zoltán - Maucha Gergely: Vetített képes beszámoló a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport nyári kaukázusi túrájáról*

A vetítés helye: MTESZ Székház (Bp. II. Fő u. 68.) II. emeleti folyosó

VÁLASZTMÁNYI HATÁROZATOK

Választmányi ülés: 1994. október 20.

— elfogadásra került, hogy - előreláthatólag márciusban - teljes körű tisztújításra kerül sor,

— a tisztújítás előkészítése érdekében az alábbi Jelölő Bizottság került elfogadásra: Eszterhás István (21), Ferenczy Gergely (21), Dr. Lénárt László (21), Maucha Gergely (23), Takácsné Bolner Katalin (21). (A zárójelben a szavazatok számát közöltük.),

— a Jelölő Bizottság a főtitkári és a titkári posztokra pályázatot ír ki, melynek alapján a jelölés csoportokban történik a pályázati program megjelölésével,

— amennyiben a pályázati rendszer nem hoz kielégítő eredményt, a Jelölő Bizottság a jelölésnél más személyeket is figyelembe vehet, tájékozódva programjukról,

— a Jelölő Bizottság pályázati felhívását 1994. november 7-ig kell a Műsorfüzet szerkesztőjéhez eljuttatni,

— egyetértett az alapszabály-módosítás szükségességével, s megbízta a főtitkárt, hogy a januári választmányi ülésre terjessze elő a tétéles módosító javaslatokat,

— elfogadta az Anubisz Barlangkutató Csoport és a Pizolit Barlangkutató Egyesület felvételi kérelmét.

VÁLASZTÁSI TAJÉKOZTATÓ

Az MKBT Választmányának 1994. október 20-i határozata értelmében 1995. márciusában teljeskörű tisztújításra kerül sor.

A tisztújítás előkészítésével megbízott Jelölő Bizottságnak a Társulat Alapszabálya értelmében a tisztújító Küldöttközgyűlés részére az alábbi tisztségviselőkre kell javaslatot tennie:

Elnök
3 Társelnök
Főtitkár
3 Titkár
3-5 Elnökségi tag
10 Választmányi tag
3 Választmányi póttag
Ellenőrző Bizottság elnöke
Ellenőrző Bizottság 4 tagja
Ellenőrző Bizottság 2 póttagja
Érembizottság elnöke
Érembizottság 4 tagja
Tanácsadó Testület elnöke
Tanácsadó Testület tagjai

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a Választmány kívánatosnak minősítette, hogy a három titkári poszt a feladatkörök szerint nevesítésre kerüljön; így a jelölés gazdasági titkár, csoporttitkár és szaktitkár funkciókra történik. Egyidejűleg a Választmány úgy döntött, hogy a Társulat működése szempontjából kulcsfontosságú, egyben a legnagyobb fokú leterhelést és szoros együttműködést igénylő főtitkári és titkári posztok betöltéséhez lehetőséget biztosít a közös pályázat alapján történő jelölésre. A pályázati kiírás megszövegezésével és közzétételével a Választmány a Jelölő Bizottságot bízta meg.

A Jelölő Bizottság feladatának hatékony ellátása érdekében első ülésén munkatervet készít és megválasztja elnökét. A bizottság képviselői a tagság igényeinek, elképzeléseinek minél szélesebb körű felmérése; a többségi elvárásoknak megfelelő választási alternatívák kidolgozása céljából XI.15. és II.15. között - egyeztetett időpontban - minden kutatócsoportot, szakosztályt és területi szervezetet fel kívánnak keresni. E megbeszéléseken túlmenően a bizottság köszönettel fogad minden, a munkáját segítő szóbeli vagy írásbeli véleményt, észrevételt és javaslatot; amelyek a bizottság bármely tagjához, illetve írásban a Társulat titkárságára is eljuttathatók. A bizottság mandátuma a tisztújító Küldöttközgyűlésen lezajló választásokig tart.

Budapest, 1994. november 4.

Jelölő Bizottság

Pályázat a főtitkári tisztség betöltésére

Pályázati feltételek:

1. A pályázaton részt vehet a Társulat valamennyi rendes tagja, aki szaktudása, felkészültsége és gyakorlata alapján képesnek érzi magát a főtitkár feladatainak ellátására.

2. A pályázó a rövid szakmai önéletrajzon (név, születési év, iskolai végzettség, nyelvtudás, munkahely, eddigi társulati tevékenység) túlmenően adjon programvázlatot a Társulat működtetésére (tevékenység, finanszírozhatóság) az érvényes alapszabály és a szervezeti és működési szabályzat alapján. Ha elképzelései ezektől eltérőek, adja meg a javítás, változtatás koncepcióját.

3. A főtitkárságra pályázónak mindhárom titkári posztra kell jelöltet állítania, egyértelműen meghatározva azok feladatait. A titkári posztra való jelölést a nevezettek a főtitkári pályázat aláírásával fogadják el. (Egy titkárjelölt több főtitkári pályázatban is szerepelhet.)

4. A pályázó határozza meg a Titkársággal, a Társulat fizetett alkalmazottjával, a Társulat szerveivel, a Társulat tagságával való kapcsolattartás formáját, gyakoriságát, a Társulat működőképességének javulásában várható eredményeket.

5. A pályázó felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezzen.

A pályázat elbírálásánál a Jelölő Bizottság fentiekén kívül az alábbiakat is figyelembe veszi:

1. A pályázónak a Társulat tagsága előtti ismertsége és elismertsége.
2. A pályázó ismerje a Társulat működését és tagságát.
3. A pályázó kiállása, vitakészsége, összhangteremtő képessége, meggyőző egyénisége.
4. A pályázó idegen nyelv ismerete.

A pályázatokat 1995. január 31-ig lehet benyújtani a Társulat Titkárságán, vagy a Jelölő Bizottság bármely tagjának. A Bizottság 1995. február 28-ig dönt a pályázatok jelölési sorrendjéről, melyet az érintettekkel ismertet. A kiírási feltételeknek megfelelő pályázatokban szereplők neveit (csapatként) a Jelölő Bizottság felveszi a küldöttközgyűlés kerülő jelöltlistára.

Budapest, 1994. november 4.

A Jelölő Bizottság

CHOLNOKY PÁLYÁZAT

A Társulat keretében folyó munka dokumentálásának fellendítése, a dokumentáció színvonalának emelése érdekében a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatala és az MKBT elnöksége az 1978-ban alapított Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatói pályázatot az 1995-ös évre az előző évekhez hasonlóan

- egyéni és
- csoport kategóriában írja ki.

A pályázat díjazására biztosított keretösszege a KTM az 1995-re jóváhagyott költségvetés alapján később dönt.

Egyéni kategóriában egyaránt pályázhatnak a Társulat egyéni és csoportokban tevékenykedő tagjai. Az egyéni pályázóknak előzetes munkatervet nem kell beadni.

- Egyéni kategóriában pályázni lehet: karszt- és barlangkutatói kapcsolatos tárgyévben végzett kutatási eredményekkel,
- tárgyévben megjelent publikációval (hazai vagy külföldi kiadásban)
- tárgyévben elhangzott előadás teljes anyagával (az előadás helyének, időpontjának és a rendezvény programjának csatolásával),
- tárgyévben kidolgozott és benyújtott TDK dolgozattal vagy középiskolai szakmai tanulmányi versenyre készült dolgozattal, saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal,
- egyéni bibliográfiai tevékenységgel (szakbibliográfia, időszakos bibliográfiai feldolgozása,
- dokumentációs tevékenységgel (video, diaporáma, stb.)

Csoport kategóriában a pályázaton kizárólag a Társulat keretében működő csoportok ill. kutató kollektívák (nem megbízásos munkát végző ad hoc bizottságok, előzetes munkatervet benyújtó legalább 3 egyéni kutatóból álló kollektívák) vehetnek részt, éves jelentésükkel, ill. zárójelentésükkel.

A jelentések nem tartalmazhatják az előző években leadott részek ismétlését, lezárult kutatás összefoglalása kivételével, akkor is csak röviden, nem szósz szerinti ismétlésként. Nem értékelhető a megbízásos munkák keretében végzett tevékenység.

A pályázat felépítésének és értékelésének szempontjai:

1. Tárgyévi munkaterv (végrehajtását a Bíró Bizottság értékeli, pontszáma a csoportéletnél jelentkezik)

2. Összefoglalás (a jelentés egyes fejezeteinek tömör összegzése) 0-25 pont
3. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység, ezek dokumentálása (szöveges ismertetés, térkép- és fotódokumentáció, műszaki leírás stb.) 0-25 pont
4. Tudományos munkák (karszt- és barlangtani alap kutatás, vizsgálat, megfigyelés, mérés, kísérlet, kutatási módszer- és eszközfejlesztés stb.) 0-25 pont
5. Dokumentációs munkák (kataszterezés, nem új feltárásokra vonatkozó térkép- és fotódokumentáció, film, barlangi túrakalauz-, útvonal-ismertető és technikai adatok-, bibliográfia stb.) 0-25 pont
6. Csoportélet (túrák, rendezvények, tanfolyamok, publikációk, oktatás, továbbképzés stb.) 0-15 pont

összesen 100 pont

Az egyes témáriszékben hazai és külföldi eredmények egyaránt szerepelhetnek!

A pályázat díjai:

A Bíráló Bizottság egyéni és csoport kategóriában egyaránt egy I., egy II. és egy III. díjat ad ki. A Bíráló Bizottság a pályázatok értékelése után fenntartja a jogot a díjak megváltoztatására. A Bíráló Bizottság ezen felül különdíjakat, pénz- és tárgyjutalmakat, illetve ifjúsági díjat a középiskolai, illetve felsőfokú tanintézményben tanuló egyéni pályázók részére is kiadhat.

Külo ndíjban részesül minden olyan pályázat, amely a 3., 4., 5. témáriszék közül legalább egyben 60 %-os vagy ezt meghaladó teljesítményt (minimum 15 pont) ér el. A pénz- és tárgyjutalmakról a bizottság a pályázatok ismeretében dönt. A bizottság a díjak és jutalmak összegéről a rendelkezésre álló keret ismeretében dönt.

A pályázatok - az előző évektől eltérően - 2 példányban küldendők be a Társulat Titkárságára, melyből 1 példányt a Társulat, 1 példányt a Barlangtani Intézet kap. Mindkét példány azonos kivitellő, fotókkal illusztrált példány legyen. Felhívjuk a kutatócsoportok figyelmét, hogy a fenti példányszám nem tartalmazza a területileg illetékes természetvédelmi hatóság számára leadandó jelentést!

A pályázatok beadási határideje: 1995. február 15.

A pályázatok a fenti napon 20 óráig a Társulat Titkárságán (Bp. II. Fő utca 68.) adhatók le, vagy 15-én 24 óráig (15-i postabélyegző) postán küldhetők el.

A Bíráló Bizottság a pályázat beadási határidejét követően regisztrálja a beérkezett pályázatokat, megállapítja, hogy melyek azok, amelyek a pályázat kiírásának megfelelően elbírálásra kerülnek. A pályázaton nem kerülnek értékelésre azok a jelentések, amelyek csak formális jelentéskötelezettségüknek tesznek eleget, illetve azok, amelyeknek benyújtói külön kéri k, hogy jelentésük a pályázaton ne vegyen részt.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a pályázaton nem vesznek részt azok a jelentések sem, amelyek nem a kiírt határidőre, vagy nem az előírt példányszámban érkeztek be!

Kérjük,

- törekedjenek a tömör, lényegre törő fogalmazásra, az elbeszélő, nem informatív közlések mellőzésére,
- az említésre kerülő barlangok kataszteri számának megadására, ennek elmulasztása pontlevonással jár,
- más tól átvett adatoknál stb. a forrás pontos megjelölésére. Hivatkozás (és kéziratos vagy szóbeli forrás esetén engedély) nélküli közlés esetén a jelentés a pályázatból kizárásra kerül.

Bíráló Bizottság

Beszámoló a Karsztfolyamatok kölcsönhatásainak kutatási eredményei c. konferenciáról

Jósvafő, 1994. október 6-9.

A Társulat szervezésében - az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága, a BME Mémőkgeológiai Tanszéke, az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság, az FTSK Barlangkutató Szakosztály, a Magyar Hidrológiai Társaság Borsod megyei Szervezete, és a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport, mint társrendezők közreműködésével lezajlott konferencián 82 regisztrált résztvevő vett részt, de az érdeklődők száma alkalmanként a 140-t is elérte. A konferencián 23 tudományos előadás hangzott el igen nagyszámú hallgatóság előtt a Tengersizem Szálló előadótermében. Az előadásokat tartalmazó kiadvány előreláthatólag még ez évben megjelenik.

Október 7-én este került sor a Szabalyár Péter által életre hívott jósvafői Tájházban berendezett barlangtani kiállítás megnyitására, ahol a környék barlangjairól, jeles kutatóiról kaphat információt az érdeklődő. Érdekes színfoltja a kiállításnak a "karsztos kisplasztika"-, valamint a Baradla-barlangot ábrázoló képeslapgyűjtemény. A megnyitóbeszédet dr. Szunyogh Gábor tartotta. A megnyitót követően a tájházban berendezett alkalmi postahivatalban emlékbélyegzővel ellátott lapokat lehetett vásárolni.

Este a kutatóállomás korabeli életét és munkáját bemutató videofilmeket nézhettek az érdeklődők.

Október 8-án délután a konferencia résztvevői megkoszorúzták Papp Ferenc professzornak a Kutatóállomás falán elhelyezett emléktábláját, ahol dr. Pados Imre, az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság részéről mondott beszédet. Ezt követően a Kutatóállomás korábbi műszereit és munkáját bemutató kiállítást tekinthették meg az érdeklődők. Este a Kultúrházban megtartott jó hangulatú gulyásparty tette emlékezetessé a rendezvényt.

Október 9-én került sor a Szabadság-barlang előtti ünnepi megemlékezésre, ahol dr. Szunyogh Gábor emlékezett a 40 évvel ezelőtti feltárás körülményeire, s a feltárásban részt vett kutatókra. Ezt követően lehetőség nyílt a Szabadság-barlang megtekintésére is.

A Társulat ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik a rendezvény megvalósításához és lebonyolításához segítséget nyújtottak.

Fleck Nóra

HÍREK

A szervezett tatabányai barlangkutatók 25. születésnapja jegyében tudományos konferenciát és ünnepi megemlékezést rendezett 1994. augusztus 26-án a *Gerecse Barlangkutató Egyesület*. A tatabányai Múzeumban (Közművelődés Háza) lezajlott rendezvényen az alábbi előadások hangzottak el:

Juhász Márton: Visszapillantás a tatabányai barlangkutatók elmúlt 25 évére

Székely Kinga: A Gerecse hegység barlangnyilvántartásának fejlődése

Takácsné Bolner Katalin: Genetikai és morfológiai megfigyelések a Gerecse hegység termálkarsztos eredetű barlangjaiban

Dr. Jáki Rezső: A bányászati hatások alapján bekövetkezett karsztvízszint-változások a Gerecse hegységben

Dr. Haki József: Radontranszport vizsgálatok a Gerecse hegység barlangjaiban

Dr. Kordos László: A gerecsei barlangok ősgérces kutatásának újabb eredményei

Juhász Márton: Denevér-megfigyelések a Gerecse hegység barlangjaiban

Az előadások anyaga a GBE és a TvH Barlangtani Intézet anyagi támogatásának köszönhetően a LIMES (Komárom-Esztergom Megyei Tudományos Szemle) 1994/2. különszámaként nyomtatásban is megjelent.

Az ünnepi megemlékezés keretében került sor a GBE által alapított "A GERECEI BARLANG-KUTATÁSÉRT" emlékérmek átadására. A csoport tevékenységének kiemelkedő szakmai vagy szervezeti támogatásáért, ill. a csoportban minimum 10 évig végzett kiemelkedően aktív tevékenységéért emlékérmeket vehetett át: *dr. Csőke Sándor, Holló József, dr. Jáki Rezső, Juhász Márton, Kenessey Ferenc, dr. Kordos László, Pál Vince, Puskás György, Puskás Sándor, Sashegyi László, Tolnai András, Török Ferenc és Vendégh Árpád.*

A rendezvény augusztus 27-28-án a szokásos gerecei nyári táborhelyen, Pusztamaróton nosztalgiatáborral folytatódott. Az induláskor zuhogó eső ellenére ezen csoport egykori és jelenlegi tagjai közül közel százan vettek részt.

Juhász Márton

(Sajnálatos, hogy a rendezvényre a Társulat nem kapott meghívót, így arról a tagságot sem tudtuk a Műsorfüzet hasábjain keresztül értesíteni. A szerk.)

1994 nyarán a *Tatabányai Barlangkutató Egyesület* kutatói a dél-gerecei Öreg-Kovács-hegyen a *Betyárkörte-barlang* egy régóta ismert szűkületén áthatolva 37 m mélységig jutottak le. A barlang hossza kb. 100 m-re nőtt.

A barlang egyik végpontján ledobált kövek további 20 m-t estek. A barlang járatszelvénye helyenként meghaladja a Kullancsos-barlang Nagy-Hasadékának méreteit.

A barlang legnagyobb termének 8 m hosszú, 3-4 m széles, 2-5 m magas Zsezseze terem nevet adtuk. Itt a továbbjutást egy kb. 5 tonnás kő (Eni-kő) akadályozza.

Megadta magát a *Döbbenet-barlang* 1991 óta ostromolt szűkülete is. Kutatóink lefelé 10 m-t haladtak, ahol további szűkület akadályozza továbbjutásunkat. Az üreg mélysége elérte az 50 m-t.

Polacsek Zsolt

A III. Bükki BEAC Barlangász Tábor 1994. augusztus 19-28-ig tartott, a debreceni MHSZ Könnyűbúvár Klubbal közös szervezésben. Helye a csurgói erdészház, célja a *Diabáz-barlang* kutatása, illetve a bánkúti karsztobjektumok feltárása és állagvédelme volt.

A Diabáz-barlang végpontján, -160 m-en, a főággal nagyjából párhuzamosan, de vele ellentétes irányban, DNY felé tartó sóder kitöltésű csőjárat átásásával enyhén felfelé haladó meanderező járatba jutottunk. A hamar járhatatlanná szűkülő járat végén körüljárható, mélynek 15 m-ével az új szakasz hossza kb. 50 m.

A barlangban csapadékosabb időben nem kis mennyiségben jelen lévő víz elfolyásának útja szintén szerepelt kutatási terveink között, azonban technikai készültségünk ezen a ponton nem tette lehetővé a továbbjutást. Az időjárás pedig mellettünk volt, olyannyira, hogy nekieshettünk eredeti célunknak, a sóderrel ellenkező irányba, ÉK-nek haladó, a vízfolyást feltételezhetően megkerülő agyag kitöltésű szifonnak, melyben az általában összegyűlő víz megnehezíti a kutatást. Ezúttal két napig dolgozhattunk itt. Az utolsó napok esőzései nyomán a munkahelyet szombatira elöntötte a víz, s így 30 főt megmozgató táborunkat érdekes hidrológiai tapasztalat levonásával zártuk.

Véleményünk szerint e ponton a továbbjutás az időjárás és a befektetett munka összhangján áll.

Ez úton mondunk köszönetet mindazoknak, akik munkánkat támogatták és segítettek.

A *Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport* folytatta a *Pál-völgyi-barlang Ny-i zónájában* nyáron felfedezett, kiterjedt új járatrendszer feltárását és dokumentálását. Az egyes végponti aknák felderítése a legjelentősebb továbbjutást az ún. Vizes-akna térségében eredményezte, ahol szeptember elején egy hasadékaknán átraverzálva a már ismert részekről É-ra újabb, 520 m összhosszúságú járatszakasz vált ismertté. Ennek tágas, kötéltechnikai eszközöket igénylő beszakadásokkal és letörésekkel tagolt főfolyosója DK felé visszanyúlik - mintegy 30 m-es szintkülönbséggel - az elsőként feltárt járatok alá; míg ÉNy-i végpontján egy határozott hidegvizes bélyegeket (karrbarázdákat és ujjbegykarrokat) mutató üregrészbe torkollik.

A rendszer DNy-i részein található további öt akna felderítése egy esetben sem eredményezett 80 m-t meghaladó nagyságrendű továbbjutást. Noha az új DNy-i végpontok jelenleg légvonalban már közelebb vannak a Ferenc-hegyi-barlang bejáratához, mint magához a Pál-völgyiéhez; a két barlang közötti még mindig jelentős, mintegy 400 m-es távolság, a minimum 40 m-es szintkülönbség és a Ferenc-hegy felé mutató járatok beszűkülő jellege nem "fenyeget" közeli összekötéssel.

Az elkövetkező időszakban az új szakaszok feltáró kutatása a jelentősebb "kovácsmunkát" igénylő kimászásokkal folytatódik. A folyamatban lévő vázlatos felmérés tanúsága szerint a Pál-völgyi-barlang jelenleg ismert hossza 11.260 m.

Takácsné Bolner Katalin

A *BEAC Barlangkutató Csoport* 1994. évi nyári túráját július 15. és augusztus 5. között tette Olaszországba. Célunk a Piemonti Alpokban, az olasz-francia határon elhelyezkedő Marguareis-hegység, s a gyomrában rejtegetett Piaggia Bella-, valamint Labassa-barlangrendszerek voltak. Bázisként a +2.220 méteren elhelyezkedő Saracco-Volanta bivakház szolgált.

Programlehetőségeink nem voltak szűkre szabottak. 15+1 (Paolo Rómából) fős csapatunk minden tagja kedvére hódolhatott hobbjának, amihez a felszíni programokon túl hozzájárul a Piaggia Bella 32 km hosszú, 925 m mély, s 12 bejáratával változatos kereszt túrázási lehetőségeket biztosító rendszere. Több volt, mint remek.

Kevesebb sikerélménnyel halmozott el a desszertnek szánt 11,4 km-es, 546 m mélységű (mely adat jelen esetben közel sem fedi a túra-szintkülönbséget) Labassa-barlang, mely a régió gyöngyszeme, s egyben féltve őrzött kincse. Ez utóbbi következtetésre a tágasnak nem nevezhető bejárat szakasz lezárt Pentola l'Agostina nevű szifonjánál, -225-ön kötöttünk, több órás vonaglás után. A szifon az év nagy részében zárva van.

Levezető programként a Dolomitokat választottuk, ahol záróakkordként alaposan kimásztuk, -túráztuk magunkat.

Halálhírünk keltéséről itthon értesültünk!

A félreértés oka valószínűleg abban rejlett, miszerint a Marguareis-ről történő távozásunk után két nappal telefonon segílyt kérő brit barlangász - meglepő módon - angolul szólalt meg, s az üzenet vevője ebből egyértelműen ránk következtetett. (Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy a környék barlangjait kezelő csoportnak csak a magyarok jelenlétéről volt tudomása, s ott-tartózkodásunk ideje alatt többször bukkantak fel, s tűntek tova különböző nemzetiségű és összetételű barlangos szabadcsapatok. Továbbá házkulcsunk is késve jutott vissza a GSP-hez.)

A régióról és barlangjairól információ az MKBT-ben, illetve nálunk található.

Rose György

A MAFC Barlangkutató Csoport, az FTSK, és a Mátrai Hőerőmű Búvár Klub tagjaiból verbuválódott alkalmi társaság ez év nyarán, augusztus 5.-29. között a spanyolországi Picos de Europa nyugati, úgynevezett Andara régiójában túrázott — kutatott. Az expedíció eredetileg a lanchasteri LUSS barlangászaival indult volna közösen, esetlegesen nagyobb mélységet is elérő barlang feltárására szervezve, azonban angoljaink több mint egy hét késéssel, meglehetősen sok kifogással és kevés emberrel, felszereléssel érkeztek csak meg. Azonban, hála a Társulatban fénymásolt francia, és spanyol nyelvű leírásoknak sikerült váratlan szorult helyzetünkben feltalálnunk magunkat, s túrákat tettünk a környék tekintélyes mélységű barlangjaiba. Első utunk természetesen a terület legmélyebb, 1977-85 között a LUSS által feltárt barlangjába a SIMA 56 de Andara-ba vezetett. Ez 1169 m mély, a benne található szép meanderos részek miatt nehéz barlang, két nagyot aknától eltekintve (122 m, 140 m), relative apró tereplépcsőkön juthatunk le a végponti szifonig (mi a -250 m-n található első ilyen szakasz után úgy döntöttünk, hogy visszafordulunk, mert nem kellene mindjárt az első nap szétszaggatni az overalljainkat, és 10-20 m-s darabokra vagdalni a köteleinket). A vízfestések tanúsága szerint a vize a környék legnagyobb forrásában, illetve az ahhoz csatlakozó 10 km-nél is hosszabb forrásbarlangjában a Cueva del Aguaban (Cueva del Nacimiento) lát napvilágot, amelyet szintén volt szerencsénk felkeresni az Urdon kanyonjában tett nagyszerű gyalog-, és sziklamászó túrával egybekötve. A két barlang összekötése egy 20 km-nél is hosszabb, és 1600 m mély barlangot eredményezne. Túránk fő célpontjává, mondhatni véletlenszerűen a Sima del Florero (Flower Pot), nevű, korábban előttünk is ismeretlen 723 m mély barlang vált. Ide több túrát is tettünk, amelyeket alig lassított az a tény, hogy egy A/4 -s méretű lapon kényelmesen megférő térképről olvastattuk szemre az éppen aktuális kötélhosszakot a beszereléshez, gyakran nem teljesen helyesen. Ilyen módon valamivel lejjebb mint -600 m jutottunk a barlang "újrafeltárásával" s csak a végpontra vezető 116 m-s aknában nyakunkba csorgó hidegvíz tántorított vissza minket a teljes bejárástól. Itt kisebb részeket is sikerült feltárnunk, -550 m-n egy fosszilis, szép cseppkövekkel díszített járatból kiindulva kötélhiány miatt egy akna szájánál kellett visszafordulnunk, amely a bennünket megállító 100-s aknát biztos, de lehet hogy a végponti szifont is megkerülő járatokba vezet. A -350 m-en feltárt új részek továbbkutatása lehetőséget nyújtana az ezt megelőzően található, meglehetősen kellemetlen szűk szakasz, az Autopista sangrienta (véres autópálya) megkerülésére. A barlangtúrákon felül gyalogtúrákat tettünk a környező 2300-2400 m magas csúcsokra és az időközben beszerzett felszíni térkép alapján felkerestük a környék egyéb mélyebb barlangjainak a bejáratait. A tábor utolsó hetében leköltöztünk a szerencsétlenül járt LUSS táborába, s nekik próbáltunk — igaz immáron mi is megfogyatkozott létszámban - némi segítséget nyújtani. Céljuk egy, a fent említett SIMA 56 - Cueva del Agua közötti fehér foltban elhelyezkedő barlang feltárása volt, amelyen keresztül van remény, felfelé és lefelé haladva a szintes ágon, a két rendszer összekötésére. Erre szerintük a közel 100 m mély Cheese-cave látszott a legalkalmasabbnak, amelyben a szűkületvésésből mi is kivettük a részünket. Ezen felül résztvettünk a fehér foltot jelentő Sierra de la Corta-n a terepbejárásokban is, melyek során 3 kisebb új barlangot sikerült feltárnunk. Az expedíció eredményeit, tapasztalatait egy külön jelentésben foglaltuk össze, amely a Társulatban is megtekinthető.

Nyerges Miklós

A MAFC Barlangkutató Csoport, az FTSK, és a Mátrai Hőerőmű Búvár Klub tagjaiból verbuválódott expedíció vezetője

(A beküldött térkép sajnos nem volt közölhető, mert nem elégítette ki a MŰSORFÜZET 1994 Március-Áprilisi számának 15 oldalán leírt feltételeket. A szerk.)

A Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Földrajz Tanszékén működő karsztos munkacsoport 14 fő részvételével 1994. augusztus 12-19. között a Totes-hegység (Totes Gebirge, Ausztria) karrjait vizsgálta. A vizsgálatok munkacsoportokban folytak, ezek az alábbiak voltak:

- Karr felszínalaktani munkacsoport (3 fő) - elkészítették 8 karos térszínrészlet térképét.
- Karr felszínek műszeres felmérését végző munkacsoport (4 fő) - elkészítették 6 karos térszínrészlet szintvonalas térképét.
- Morfometria munkacsoport (3 fő) - mérték mintegy 80 kamenyica és 50 karr-vályú számos paraméterét.
- Botanikai munkacsoport (2 fő) - felmérték 5 karos térszínrészlet növényzetét.
- Izotóp munkacsoport (1 fő) - számos karrformában helyszíni sugárzás mérésre került sor, továbbá talajminták gyűjtésére sugárzás pontosabb meghatározása érdekében.
- 1 fő hallgató szakdolgozati programja keretében saroknyom karokat vizsgált.

Az adatok feldolgozása és a térképek végleges elkészítése, értékelése, folytatódik. Tervezzük januárban egy karos házi konferencia megrendezését, valamint az itt elhangzott előadások önálló kötetben megjelentetését.

*Dr. Veress Márton
az expedíció vezetője*

1994. augusztus 20. és 28. között 10 fős expedíció indult útnak az Ausztria és Olaszország határán található Karni-Alpok felé. Célunk a Monte Cavallo barlangrendszerének bejárása volt.

A rendszer három fő barlangból áll: a Pastore-, a Klondike- és a Kloce-barlangokból. Ezek kb. -450 m mélységben találkoznak, és innen vezet tovább az út a -677 m-en található végponti terem felé.

A megközelítés meglehetősen könnyű volt, hiszen csak 2 km-t és 300 m szintet kellett gyalogolnunk. Ezután a d'Aip-nyereg túloldalán bivakházikó várt minket. Innen a barlangbejáratok fél óra járásra találhatók az osztrák-olasz határ mentén. A lejutást először — otthoni tervezetéseink szerint — a Pastore-barlangon keresztül kíséreltük meg. Az elképzelés az volt, hogy az első csoport beszereli a barlangot ameddig lehet és visszafelé találkozik a 6 órával később induló második csoporttal. Azonban számításainkat a Pastore-barlang erőteljesen keresztülhúzta. Mint kiderült a barlang nem volt más, mint egy 4-500 m hosszú meander, kisebb-nagyobb aknákkal megszakítva, helyenként néhány igen kellemes szűkülettel. Ezek közül a legnevezetesebb a -300 m-en található la strettoia. Az első csoport (Márkus István, Prépostffy Zsolt, Széchenyi Eszter) idáig szerelte be a barlangot egy 17 órás túra alatt. Visszafordulva közöltük az "örömhírt" az utánunk jövő második csoport tagjaival (Balázs Béla, Kelemen Attila, Vaspöri Szilvia), majd közösen elindultunk kifelé. A harmadik csoportra (Erdei László, Máltesics Gábor, Turi László, Vörös Péter) várt a kiszírelés feladata. Ők mielőtt a Pastore-ba gyömöszkölték volna magukat, benéztek a Klondike-barlang Olasz-járatába, ahol kis ajándék várta őket beszerelt kötelek és három transzportzsák formájában. Így jutottak el a Pastore becsatlakozásáig (-340 m). Itt némi küszködés után sikerült ama la strettoian "átcuppanniuk", és 12 óra alatt kiszírelni a Pastore-t.

Mivel időnk fogytán volt, forradalmi próbálkozásra szántuk el magunkat. Öten felkaptuk a végpontig szükséges köteleket és nekivágtunk. Mint minden forradalom ez is kudarcba fulladt. Kb. -340 m mélységig minden simán ment, de amikor el kezdtünk továbbsszerelni, érdekes dolgok következtek. A kőzet igen rossz minőségű (néha mászni is veszélyes) és az aknák kiépítettsége (ill. ki nem építettsége) is hagyott némi kívánnivalót

maga után. Ezek után és az erős huzat és hideg hatására jobbnak láttuk kb. 420 m mélyről visszafordulni és kiszerezni a barlangot, hogy mintegy 20 óra után ismét napfényt lássunk. Még bent erős vízhozamnövekedést észleltünk, kint pedig erős zápor és szél várt.

Jóllehet a legmélyebb pontot nem sikerült elérni, de magunkhoz képest az eredményt jónak értékeljük, hisz nem sokan rendelkezünk komolyabb expedíciós tapasztalattal. Véleményünk szerint ez a barlang kiváló erőpróba lehet nagyobb terveket szövögető, kevésbé tapasztalt csoportok számára.

A Monte Cavallo-barlangrendszerrel igyekszünk pontos túraleírást készíteni, amit a Társulatban és az MTSZ BB-ben lehet majd megtalálni. További információ ügyében csütörtökönként megtalálhatok a Három Nővérben.

Márkus István

Az ESC Barlangkutató Szakosztály szervezésében baráti barlangász látogatást indítottunk Ukrajnába a Podóliai Speleo Klub vendégeiként.

Ternopoli barátaink tavalyi magyarországi látogatását viszonzottuk. Ukrán barátaink a következő barlangokba vitték a magyar barlangászokat: Optimista, Ozernaja, Szlavka, Kristalnaja, Mlynki. A túra magyar résztvevői: Czagány József, Brusznyczky Pál, Brusznyczky Zoltán, Wéber Iván (ESC), Hűvös András (Anubis).

Szabó Gyula

A MAFC Barlangkutató Csoport első ízben rendezte meg az általa alapított Lakatos Kupát Alsó-hegyen 1994. szeptember 30-tól október 2-ig.

A versenyre benevezett kilenc csapat próbálta megkeresni a rendezőktől kapott lakatkulcsok hozzávaló lakatjait 20 alsó-hegyi zombolyban. Az igen érdekesnek bizonyuló versenyben a szervezők két kategóriában hirdettek győztest:

- a) Mázlista kategória: itt az a csapat nyert, aki leghamarabb megtalálta a saját lakatjait.
- b) Pedálozó kategória: az a csapat nyerte, akinek sikerült a legtöbb zombolyt bejárnia.

Ezek után az alábbi végeredmény született:

Mázlista kategória:

- I. BEAC (Pereszlény Dalma, Nyerges Attila, Rose György)

Pedálozó kategória:

- I. No Future (BEAC-FTSK vegyes: Elekes Balázs, Aknai Zoltán, Zsólyomi Zsolt)
- II. Hulligán Elemek (Marcel Loubens: Burdiga Zsolt, Bátori Károly, Veress Imre)
- III. Mianyánk (Debreceni Búvár Klub: Vida Kátinka, Nádházi János, Maklait László)
- IV. Matyó Kommandó (a MAFC mezőkövesdi tagozata).

Őszintén reméljük, hogy mindenki jól érezte magát, jövőre ismét megrendezzük ezt a remek bulit.

MAFC Barlangkutató Csoport

Értesítjük a tisztelt tagságot, hogy a '95 májusában minden bizonnyal megrendezésre kerülő Pireneusi Kalandos Játékok nemzetközi barlangász versenyére való kijutásért '94 október 15-16-án Budapesten megrendezett hazai selejtezőn a Marcel Loubens (Veress Imre - Burdiga Zsolt) 1:41':49 és a gyöngyösi Kovács fivérek (Tamás - Balázs) 1:41':21 előtt 1:12':59-es összesített időeredménnyel győzött, s ezzel kétszemélyes külföldi utat nyert a Maucha Gergely (Papp Ferenc) - Nyerges Attila (BEAC) páros.

A versenyen induló 9 csapat (köztük egy női duó) mindegyike eredményesen fejezte be a versengést mind a szombaton a Pál-völgyi kőfejtőben tartott kötéltechnikai, mind a vasárnapi barlangi tornán.

Köszönjük a segítséget mindenkinek (aki segített), közülük elsősorban kiemelést érdemel a BAMESZ, aki óvta, s támogatta rendezvényünket.

Frédi - Gyuri

Értesítjük a tagságot, hogy az MTSZ Barlang Bizottsága 1994. október 26-27-én barlangi könnyű túravezetői vizsgát tart Budapesten. Érdeklődni és jelentkezni lehet: MTSZ BB, Budapest VI. Bajcsy-Zsilinszky út 31. II. em. keddenként este 18-20 között. Tel.: 111-89.

Németh Tamás

A Titkárság közleményei

A horvátországi Karlovac város barlangkutató csoportja SPELEO ZIN címmel új folyóiratot jelentetett meg, melyet Társulatunknak is megküldött. A folyóirat többek között beszámolót közöl a legmélyebb horvátországi barlang, a Lukina jama (-1.355 m) kutatásáról, tudósít egy olasz Albánia expedícióról, valamint az üzbeigisztáni Boj Bulok barlangban folyó kutatás eredményéről.

A szerkesztők egyúttal jelezték, hogy szívesen látnák más országok kutatóinak angol, vagy egyéb világnyelven írott, fényképes, térképes beszámolóit rövid, a szerzőt és a csoportot is bemutató ismertetéssel. A kiadvány és a szerkesztőség címe megtekinthető, illetve beszerezhető a Titkárságon.

Kérjük mindazon tagtársainkat, akik 1994. évre még nem rendezték tagdíjukat, hogy az elmaradást lehetőség szerint ez év december 15-ig szíveskedjenek pótolni. Megértő támogatásukat előre is köszönjük.

Helyreigazítás: A Társulat szeptember - október havi Műsorfüzetében a Cholnoky-pályázat eredményhirdetésénél megjegyzésként szerepelt, hogy az Erzsébet SC Barlangkutató Szakosztály jelentése nem ért el díjazható szintet. A csoport jelentése önállóan tévedés folytán került a bírált jelentések kategóriájába, mivel ők a pályázaton nem vettek részt. Tévedésünkért, s a csoportnak e miatt okozott esetleges kellemetlenségért ezúton is szíves elnézést kérünk.

Geológiai Túrák

Idén télen ismét indulunk nézelődni. A találkozók időpontja és helye az MKBT-ben lesz kiírva. Első túránál találkozunk 9-kor a Pál-völgyi-barlang előtt 1994. december 3-án, szombaton.

Kraus Sándor

KÜLFÖLDI RENDEZVÉNYEK

12. Nemzetközi Szeleológiai Kongresszus (előzetes program)

A kongresszus időpontja: 1997. augusztus 10-16.

A kongresszus helyszíne: La Chaux-de-Fonds (Svájc)

Fontosabb időpontok a kongresszusi rendezvények sorában:

Július 27. - augusztus 9. kongresszusi előkirándulások és táborok

Augusztus 7-9. Multi-média fesztivál, szakmai szimpóziumok

Augusztus 10-16. A kongresszus központi rendezvényei

Augusztus 17-20. UIS szakbizottságok ülései, szakmai szimpóziumok

Augusztus 17-27. kongresszusi utókirándulások és táborok (a bolognai rendezvénytől együttműködve)

Augusztus 28. - szeptember 3. IV. Geomorfológiai kongresszus Bolognában (Olaszország)

A szervezők az alábbi gazdag kínálatot nyújtják a résztvevőknek:

- 7 napos kongresszus egy svájci kisvárosban,
- briliáns nyitófogadás,
- UIS bizottságok ülései és találkozóí szimultán tolmácsolással,
- tájékoztatók, ahol szakemberek válaszolnak a barlangkutatók kérdéseire,
- könyvek, bélyegek, plakátok stb. kiállítása,
- tudományos kiállítások,
- film-, video- és fotópályázatok, diaporámák, barlangtérképek, műszaki találmányok, karikatúrák, barlangi dalok,
- kikapcsolódásként - napi kínálat helyi barlangokból,
- naponta sokrétű turisztikai program kíséreknek,
- gyermekeknek óvoda, ugyancsak felszín alatti programokkal
- a világ legjobb barlangfilmjeinek vetítése országszerte, esték, amelyek egy hétre elfelejtetik az alvást,
- egyszerű és ingyenes szállítás a meghirdetett színhelyek és események között, autók bérlése egyéni igények szerint,
- egyszerű és megbízható szállodafoglalás,
- naponta: kongresszusi újság,
- emlékezetes ünnepi bankett.

Szakmai szimpóziumok az alábbi témákban:

- mészkőterületek és repedezett kőzetek hidrológiája,
- karsztüledékek és paleoklíma,
- barlangi mentés,
- barlangjárás technikája,
- számítógépes barlangtérképezés.

Svájc és a határos országok barlangkutató szervezetei kedvező áron kínálnak barlangász táborokat azokon a területeken, ahol ők kutatnak. így mindenki felfedezheti magának azokat a nagy alpesi barlangokat, melyekkel az irodalom oly sokat foglalkozik. Ezek a táborok kiindulásai lehetnek a jövőbeli, határokon és tengerentúli egyesületi kapcsolatoknak. A barlangi bűvárokról sem feledkezünk meg.

Előzetes jelentkezési lap beszerezhető a Titkárságon.

XIII. Nemzetközi Elméleti és Alkalmazott Karsztológiai Szimpózium

Időpont: 1995. május 26-30.

Helyszín: Kolozsvár (Románia)

Részletes körlevél és jelentkezési lap beszerezhető a Titkárságon.

KÖNYVÚJDONSÁGOK

Lychnis címmel kiadvány jelent meg a vulkáni kőzetekben keletkezett barlangok kutatásáról. *Ára: 200 Ft.*

LIMES 1994/2. különszáma, amely a Gerecsei barlangkutatás 25 éves fejlődése című konferencia előadásait tartalmazza. *Ára: 300 Ft.*

A Kárpát medence magyar vonatkozású hegymászó és turista irodalma — Neidenbach Ákos kiadásában. A cím szerinti katalógus 1960 tételt tartalmaz, továbbá név- és tárgymutató segíti a visszakeresést. *Ára: 900 Ft.*

A Jószaftól Vass Imre-barlang barlangi nyilvántartási lapja. *Ára 150 Ft.*

A Jószaftól "Papp Ferenc" Karsztkutató Állomás publikációi és kéziratos jelentései 1954-1990. *Ára 150 Ft.*

Mindkét kiadvány a Karsztfolyamatok kölcsönhatásainak kutatási eredményei című konferencia alkalmából jelent meg.

Ismét kapható a **Séták a sötétség birodalmában** című videokazetta, amely az *Aggteleki Nemzeti Park* látogatható barlangjait mutatja be. *Ára: 500 Ft.*

Jakucs László: Szerelmes barlangjaim című könyve már *1300 Ft-ért* kapható.

Fenti kiadványok megrendelhetők, ill. megvásárolhatók a Társulat Titkárságán.

*

Eladó 4 pár új gumicsizma, 41-es, 43-as, 44-es méretekben (utóbbiból 2 pár). *Ára: 500 Ft*, kapható a Titkárságon.

Szerkeszti: Fleck Nóra és dr. Kósa Attila
Felelős Kiadó: Dr. Zámbo László, elnök
Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Privatorg Nyomda
Budapest

Magyar Karst- és Barlangkutató Társulat

1027 Budapest, Fő u. 68.

Tel.: 201 9498

NYOMTATVÁNY